

Nihal Olgaç DüNDAR

İzmir Katip Celebi Üniversitesi Tıp Fakültesi, Çocuk Nörolojisi Bilim Dalı
nodundar@gmail.com

Çocuğa Değer Veren Sayın Okurlarımız;

Çocuk Vakfının bilimsel yayın organı olan Çocuk ve Medeniyet Dergisi'nin 13. sayısı yayındadır. Çocuk ve Medeniyet Dergisi, Aralık 2022 sayısı "Engelli Çocuklar" temalı olarak hazırlanmıştır. Kelime olarak bakıldığında "Çocuk" henüz yetişkin olmayan insan yavrusu, küçük yaştaki erkek veya kız anlamına gelirken, askeri, ceza hukuk sistemi, dini, toplumsal, ekonomik ve bilimsel yönlerden farklı tanımlanabilir. Bilim insanları çocuğun büyüme ve gelişmesinin çok büyük bir bölümünün 18 yaşına kadar tamamlandığını belirttiklerinden Birleşmiş Milletler 0-18 yaş aralığındaki insanları "Çocuk" kabul eder. Eski dönemlerde çocukluk kavramı üzerinde çok durulmazken, özellikle 17. yüzyıl sonrası çocuğa bakış değişmiş, bu konuda okulların oluşturulması gibi iyileştirmeler yapılmış ve çocuğun yetişkinlerden ayrı olduğu belirtilmiştir. Bizler de her zaman çocuğun ayrı bir birey olduğu ve yetişkinin küçük hali olmadığı vurgusunu yapmaktayız. "Engelli" kelime anlamı olarak doğuştan veya sonradan herhangi bir nedenle bedensel, zihinsel, ruhsal, duyuşsal veya sosyal yeteneklerini çeşitli derecelerde kaybetmiş, toplumsal yaşama uyum sağlama ve günlük gereksinimlerini karşılama güçlükleri çeken kimseyi tanımlamaktadır. Aslında "Çocuklar" da bakıldığında bedensel, zihinsel, ruhsal, duyuşsal veya sosyal yetenekleri yıllar içerisinde gelişerek toplumsal yaşama uyum sağlayacak ve günlük gereksinimlerini karşılamaya başlayacaklardır. Tam da bu yüzden engelli yetişkin bir bireye göre "Engelli Çocuk" daha zor bir durumu ifade

etmektedir. Ayrıca aileler ve bakım veren kişiler “Engelli Çocuk” ile birlikte bu zorluğu yaşamakta, ileriye yönelik kaygı duymaktadırlar.

Çocuk ve Medeniyet Dergisi’nin 13. sayısına, çocuğun sağlıklı büyümesine gönül veren ve engelli çocuklarımızın iyilik hali için çalışan alanında çok değerli bilim insanlarımız yazar olarak katkıda bulunmuşlardır. Bu sayımızda 5 araştırma makalesi, 6 görüş yazısı/derleme yer almaktadır.

Dergimizin birinci araştırma makalesi “Adölesan Serebral Palsi’li Bireylerde Fonksiyonel Etkilenimin Sağlıkla İlişkili Yaşam Kalitesi Parametreleri Üzerine Etkilerinin İncelenmesi: Kesitsel Çalışma” başlığı ile riskli bebeklerin izleminde ve serebral palsili hastalarımızın rehabilitasyonunda uzun yıllardır çok değerli çalışma ve deneyimi olan Mintaze Kerem Günel ve Hasan Bingöl tarafından yazılmıştır. Çoğu zaman ihmal edilen ama son zamanlarda daha çok üstünde durulan engelli hastalarımızın yaşam kalitesi üzerine bir yazı olup özellikle serebral palsili hastalarımızın özelinde farkındalığımızı artıran bir yazı olmuştur.

Dergimizin ikinci araştırma makalesi, birçok dergi ve kitap editörlüğü yapmış olan ve bu konularda yayınları bulunan Mehmet Canpolat ile birlikte Bahadır M. Samur ve Alperen Polat tarafından yazılmıştır. Makalede “Albinizm Temelinde Engelli/Kısıtlı Çocukların Sosyal ve Hukuki Problemleri Üzerine Değerlendirme” başlığı ile albinizm hastalığında gelişen tıbbi problemlerin yanında yaşanabilecek sosyal ve hukuki problemlere vurgu yapılmış ve engelli çocuklarımızı tüm yönleri ile değerlendirmemiz gerektiğine dikkat çekilmiştir.

Dergimizin üçüncü araştırma makalesi, daha önce de belirtilen ve bu konuda ailelerin desteklenmesinin gerekli olduğu “Şizofreni Tanısı Alan Çocuğa Sahip Ailelerin Yaşadığı Güçlükler” başlığı ile bize sosyal psikolojik bir bakış açısı sağlayan, yine toplumda çocukla ilgili çok değerli çalışmaları bulunan Filiz Künüroğlu ve Ayten Turtank tarafından yazılmıştır.

Dergimizin dördüncü araştırma makalesi, yine çok değerli Mintaze Kerem Günel ve Hasan Bingöl tarafından yazılmış, engelli çocukların izleminde ve tedavilerinde ailelerin çok önemli yeri olduğunu vurgulayan ve bu süreçte mutlaka dahil olmaları gerektiğine dikkat çeken “Hemiplejik Serebral Palsi’li Çocuklarda Aile Temelli Fizyoterapi Yaklaşımları” başlıklı makedir.

Dergimizin beşinci araştırma makalesi, çok yaygın görülen otizm spektrum bozukluğu hastalarımızın kullandıkları birçok ilacın hem tedavi edici hem de yan etkileri açısından izlenmesi gerektiğini vurgulayan, bu hastaları

yakından izleyen, değerli çalışmaları bulunan Gözde Gökнар, Buse Akıncı Gonca Engin Özyurt, Yusuf Öztürk ve Ali Evren Tufan tarafından yazılan “Otizm spektrum bozukluğu (OSB) Tanılı Hastalarda Çoklu İlaç Kullanımı: Üçüncü basamak bir tedavi merkezinin bir yıllık Deneyimi” başlıklı makaledir.

Çocuk ihmali ve istismarı konusunda son yıllarda farkındalık artmış ve daha çok tanı konmaya başlanmıştır. Engelli çocuğun ihmal ve istismar açısından risk grubunda olduğu bilinmektedir. Dergimizin birinci görüş/derleme makalesi, “Engelli Çocukların İhmali ve İstismarı” başlığı ile engelli çocuklar konusunda çok sayıda çalışmaları bulunan Kürşat Bora Çarman ve Arife Derda Yücel Şen tarafından yazılmıştır.

Dergimizin ikinci görüş/derleme makalesi, “Otizm Spektrum Bozukluğu Tanılı Çocuk ve Ergenlerde Damgalanma” başlığı ile bu hasta grubunda çok sayıda hastası ve çalışmaları bulunan Gonca Engin Özyurt ve Volkan Şahin tarafından yazılmıştır. Toplumda engelli bireylerin damgalanma sorunu mevcut olup otizmlı çocuklar buna daha çok maruz kalmaktadırlar. Damgalanma problemi ne yazık ki bu hasta grubunda tedaviyi olumsuz etkilemekte ve aileleri de umutsuzluğa düşürmektedir.

Yine aynı şekilde dergimizin üçüncü görüş/derleme makalesi de “Çocuk ve Ergenlerde Zihinsel Yetersizlik ile İlişkili Damgalama” başlığı ile Nilay Ağaç ve Serkan Turan tarafından yazılmış, genel olarak zihinsel yetersizliği olan çocuklar ve ergenlerde damgalanmaya dikkat çekilmiştir. Her iki makalede de tedavileri olumsuz etkileyerek hastaların topluma uyumlarını zorlaştıran ve ailelere bu şekilde ek yük getiren damgalanma konusunda farkındalık yaratılması amaçlanmış ve bu konuda öneriler yer almıştır.

Engellilik çeşitlerinden olan görme engeli ve işitme engeli dergimizin dördüncü ve beşinci görüş/derleme makalelerinde “Çocuklarda Görme Engeli” ve “Çocuklarda İşitme Engeli” başlıkları ile bu tür hastalarda ilk tanıları koyan ve izlemleri yapan Pınar Arıcan ve Dilek Çavuşoğlu tarafından yazılmıştır. Duyu kayıpları çocukların öğrenme süreçlerini, duygusal ve sosyal etkileşimlerini olumsuz etkilemektedir. Bu hastaların erken tanınarak altta yatan nedenlerinin bulunması, gerekli müdahalelerin yapılarak erken rehabilite edilmeleri tedaviyi olumlu etkileyebileceği için farkındalığın artması önemlidir. Her iki makalede de bu konulara vurgu yapılmıştır.

Dergimizin altıncı görüş/derleme makalesi, “Çocuk Kas ve Sinir Hastalıklarında Görülen Engellilik Çeşitleri” başlığı ile çok değerli Hocam

Şenay Haspolat ve bu konuda doktora yapan Özlem Yayıcı Köken tarafından yazılmıştır. Son zamanlarda yeni tedavilerle daha fazla gündeme gelen kas hastalıkları ile ilgili fiziksel engelliliğin dışında zihinsel, işitsel, görsel engelliliğin, duygusal ve davranışsal sorunların da olabileceği vurgulanmış hasta yönetiminde çok disiplinli yaklaşımın önemine değinilmiştir.

Dergimizin bu sayısı, “Engelli Çocuk” alanında deneyimi ve başarısı olan çok değerli yazarlarımızın katkılarıyla, bu hastaların tanı ve tedavi süreçleri, izlemlerinde yer alan bilim insanları ile birlikte tüm disiplinlere, “Engelli Çocuk” sahibi olan ailelere, “Engelli Çocuk” ile ilgilenen tüm okurlara yönelik çok kapsamlı ve yararlı bir içeriğe sahiptir. “Engelli Çocuklar” temalı bu özel sayının hazırlanmasında bizleri destekleyen Sayın Mustafa Ruhi Şirin beyefendiye ve emeği geçen başta Memduh Cemil Şirin olmak üzere tüm yayın ve editör kurulumuza, yazarlarımıza, hakemlerimize ve okurlarımıza çok teşekkür ederiz. Çocuklarımızın sağlıklı büyüebilmesi için çalışan ve özel gereksinimi olan “Engelli Çocuklar”ımızın tedavileri ile uğraşan herkese yönelik, her zaman yararlı olacak bir kaynak olmasını dilerim. Saygılarımı sunarım.